

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหิดล

เพื่อนรักต่างศาสนา: ผู้นำการขับเคลื่อนหลักทอสันติภาพและ การปรองดองในสังคมไทย

พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์
ชาญชัย ชัยสุขโกศล
กมุฮ์หมัดนุร กูโนะ

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหิดล

โครงการ

เพื่อนรักต่างศาสนา:

ผู้นำการขับเคลื่อนถักทอสันติภาพและการปรองดองในสังคมไทย

Interfaith Buddy:

Leaders for Weaving Peace and Reconciliation in Thailand

อาจารย์ ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

หัวหน้าโครงการ

มหาวิทยาลัยมหิดล

มโนธรรมแห่งใจ

ได้รับทุนสนับสนุนโครงการจากมหาวิทยาลัยมหิดล

ที่มาของโครงการ

สืบเนื่องจากการที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อย
แห่งชาติ (คสช.) ซึ่งมี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้า
คณะ ได้เข้าควบคุมอำนาจการปกครองของประเทศ เมื่อวันที่
22 พฤษภาคม 2557 โดยได้กำหนด Road Map ของการบริหาร
ประเทศในระยะที่ 1 คือ จะต้องเร่งดำเนินการในเรื่อง ความ
ปรองดองสมานฉันท์ให้เร็วที่สุด ในกรอบระยะเวลา 2-3 เดือน
เริ่มต้นด้วยการจัดตั้งศูนย์ปรองดองสมานฉันท์เพื่อการปฏิรูป
ทั้งในส่วนกลางและระดับพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งในสังคม
ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด โดยจัด
ให้ผู้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้พบปะพูดคุย เพื่อหา
แนวทางในการอยู่ร่วมกันโดยปราศจากความขัดแย้ง

อย่างไรก็ดี ความขัดแย้งเป็นสภาวะความปกติที่เกิดขึ้น
ได้ในทุกสังคม และความขัดแย้งกันอย่างสร้างสรรค์ก็ก่อให้เกิด
การพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ได้ หากแต่ความรุนแรงต่างหากที่เป็น
ความผิดปกติและไม่ควรให้เกิดขึ้นโดยเฉพาะในสังคมไทยที่ได้
ชื่อว่าเป็นสังคมที่อุดมไปด้วยศาสนาและวัฒนธรรมอันร่มรวย
และคนไทยใจกว้างเปิดรับความแตกต่างหลากหลายได้ ดังนั้น

การจะทำให้ความขัดแย้งหมดสิ้นไปจากสังคมอาจเป็นสิ่งที่ไม่มีอยู่จริงในสังคมใดสังคมหนึ่ง สิ่งที่เป็นไปได้และมีความเป็นไปได้มากกว่าคือ การทำให้สมาชิกในสังคมสามารถจะอยู่ร่วมกันได้โดยที่มีทักษะในการขัดแย้งกันอย่างสร้างสรรค์ ไม่เปิดช่องให้ใช้ความรุนแรงสร้างประวัติศาสตร์บาดแผลและทิ้งมรดกเป็นความร้าวลึกทางความสัมพันธ์และนำมาสู่ความแตกแยกกันอย่างที่เป็นอยู่

หากจะกล่าวถึงความขัดแย้งแตกแยกร้าวลึกในสังคมการเมืองไทย เหตุการณ์การเมืองเรื่องสีเสื้อและเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรงถึงตายในชายแดนใต้มักถูกหยิบยกมาเป็นตัวอย่างในอันดับต้นๆ เสมอ เหตุการณ์ทั้งสองข้างต้นชุกชอนปะขัดแย้งไว้ลึกในอารมณ์ความรู้สึกของผู้คนที่เป็นคู่ปรปักษ์ และเป็นความท้าทายทางนโยบายปรองดองของสังคมไทยตลอดระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองทศวรรษหากนับตั้งแต่การเมืองเรื่องสีเสื้อที่เปิดตัวชัดในปี พ.ศ. 2548 – 2559 เป็นต้นมา และร่วมสมัยกับที่ความขัดแย้งรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ นับแต่ปี 2547 อุบัติและดำเนินมาเข้าสู่ปีที่ 16 แม้จะมีความพยายามจากหลากหลายระดับในการนำสันติภาพกลับคืนมายังพื้นที่นี้อีกครั้ง แต่ก็ดูเหมือนยังไม่อาจเกิดขึ้นในเร็ว ๆ นี้

กระนั้น ก็มีความพยายามในการฟื้นฟูสร้าง ความสัมพันธ์ในสังคมไทยผ่านนโยบายปรองดองสมานฉันท์ซึ่ง นับเป็นแนวนโยบายเร่งด่วนประการแรก ๆ ของรัฐบาลที่ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สู่สังคม ทั้งยังมีการประกาศคำสั่งคณะ รักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 3/2560 เรื่อง การขับเคลื่อน ประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคี ปรองดอง ลงวันที่ 17 มกราคม 2560 ในราชกิจจานุเบกษา แต่ ก็เป็นที่ประจักษ์ว่าความปรองดองยังไม่บังเกิดผลอย่างแท้จริง ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาความขัดแย้งแตกแยกใน สังคมไทยที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องและเป็นอุปสรรคสำคัญของ การพัฒนาสังคม กล่าวอย่างตรงไปตรงมาที่สุด เราต้อง ตระหนักว่าการฟื้นฟูความสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องง่ายและ จำเป็นต้องใช้เวลาและกระบวนการที่หลากหลาย

ข้อพึงตระหนักสำคัญถึงนโยบายการปรองดอง สมานฉันท์ คือ เป็นนโยบายที่สำคัญต่อการฟื้นฟูถักทอ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชาติ และ ยังเป็นแนวนโยบายที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนชี้นำสังคมไปสู่ ทิศทางที่จะนำมาซึ่งสันติภาพและเป็นธรรมสำหรับสังคมไทย ทั้งยังเป็นแนวนโยบายที่ถูกรับรองไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

การตระหนักในคุณค่าทางสังคมวัฒนธรรมที่จะเป็นรากฐานสำคัญในการเหนี่ยวนำความสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม โดยเฉพาะในสังคมที่มีความแตกต่างทางศาสนา และวัฒนธรรมอย่างเด่นชัด เช่นในสังคมชายแดนใต้ ดังนั้น ในกรอบทางวัฒนธรรม ข้อที่ 9 จึงมีการระบุเรื่องการนำมิติทางศาสนา วัฒนธรรมไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2559: 2)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นสมาชิกสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ทำงานวิจัยร่วมกับเครือข่ายคณะทำงานภาคประชาสังคมและหน่วยงานราชการ และองค์กรต่าง ๆ ในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่องตระหนักถึงความสำคัญของการฟื้นฟูเยียวยาและถักทอความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนในสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อเป็นตาข่ายสายใยที่จะป้องกันมิให้ความแตกต่างกลายเป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความขัดแย้งอย่างรุนแรง ทั้งเห็นว่าต้นทุนทางสังคมวัฒนธรรมในชายแดนใต้และในสังคมไทยมีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ในการจะนำมาเป็นเครื่องค้าจูนความสัมพันธ์ หากว่าผู้คนในสังคมได้มีโอกาสเรียนรู้ในกระบวนการเดียวกัน จึงได้นำเสนอโครงการนี้เพื่อเชิญชวนให้ผู้นำทางสังคม ผู้นำทางศาสนาได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ

นำศักยภาพแห่งตนมาใช้เพื่อการก้าวข้ามความแตกต่าง
เยียวยาฟื้นฟูความสัมพันธ์และนำไปสู่ความปรองดอง
สมานฉันท์ในสังคม

ระยะเวลาและเป้าหมายของการดำเนินโครงการ

โครงการนี้มีระยะเวลา 2 ปี วัตถุประสงค์โดยรวม 2 ปี
คือ พัฒนานโยบายและโมเดลการจัดกระบวนการเชิงลึก (deep
facilitation model) เพื่อสร้างเพื่อนสนิท (Buddy) หรือกลุ่มย่อย
ที่สมาชิกมีความแตกต่างหลายหลายทางศาสนาและความเชื่อ
เพื่อเป็นผู้นำในการทำงานฟื้นฟูถ้อยคำสัมพันธ์และความ
ไว้วางใจกันระหว่างศาสนิกชาวพุทธและชาวมุสลิมในประเทศไทยและเปิดพื้นที่ไว้สำหรับผู้มีความเชื่ออื่นด้วย โดยในปีแรก
จะทำงานเฉพาะภายในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และปีที่สองจะ

ขยายไปสัมพันธ์เชื่อมโยงเพื่อสร้างการขับเคลื่อนร่วมกัน
ระหว่างผู้นำในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้และในภูมิภาคอื่นๆ ของ
ประเทศ

วัตถุประสงค์มี 3 ประการ ดังนี้

1. ถักทอสายสัมพันธ์และฟื้นฟูความไว้วางใจระหว่าง
ชุมชนพุทธ-มุสลิมในจังหวัดชายแดนใต้ให้ลงลึกมากขึ้น ผ่าน
มิติความใส่ใจในสุขภาพของกันและกัน
2. ส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชาว
พุทธกับมุสลิม ทั้งแบบเพื่อนสนิท (Buddy) และแบบกลุ่มย่อย
เพื่อขยายผลฟื้นฟูความไว้วางใจระหว่างกันให้มากขึ้น ใน
จังหวัดชายแดนใต้

3. สร้างข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ว่าด้วยการฟื้นฟูความไว้วางใจกันระหว่างศาสนาในจังหวัดชายแดนใต้ และนโยบายสำหรับภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ

รูปแบบการจัดกิจกรรม

1. การสานเสวนาเชิงลึกในแนวทาง Process Work
2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ
3. การจัดเวทีเสวนาสาธารณะ

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้นำศาสนา ผู้นำจิตวิญญาณ ผู้นำทางสังคม ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำทางด้านสุขภาพ และผู้มีใจกว้างเปิดรับการเรียนรู้ และสนใจทิศตนเพื่อการทำงานขับเคลื่อนธรรมาภิบาลและความปรองดองในสังคม

ลักษณะกิจกรรม

เมื่อวันที่ 15 – 18 ตุลาคม 2563 โครงการ เพื่อนรัก
ต่างศาสนา: ผู้นำกับการสร้างสันติภาพและความปรองดองใน
สังคมไทย ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหิดล โดย
อาจารย์ ดร.พัทธ์ธีรา นาคอุไรรัตน์หัวหน้าโครงการได้จัดงาน
เสวนาในพื้นที่ชายแดนใต้

ไฮไลท์ของกิจกรรมในครั้งนี้อยู่ที่การลงพื้นที่เข้าร่วม
กิจกรรม “ปัน ปัน บุญ” ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มถัก

ทอสังติภาพ (กทส.) ซึ่งสถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา เป็นผู้ก่อตั้งมาตั้งแต่ปี 2559 และกลุ่มเยาวชนบ้านควนโดย นางกนกพร ชูพันธ์เป็นผู้ประสานหลักในพื้นที่ กิจกรรมนี้มี วัตถุประสงค์เพื่อเยี่ยมเยียนผู้ป่วยติดเตียง ผู้อาวโสติดบ้าน สืบสานวัฒนธรรมทอดกฐินของชาวพุทธ และเยี่ยมชมมัสยิดของพี่น้องมุสลิมในอำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี ตั้งแต่ 07.00 น. เข้าตรู่ของวันที่ 17 ตุลาคม จนถึง 18.00 น.

อำเภอปะนาเระนั้นถูกป้ายว่าเป็นพื้นที่สีแดง หมายถึง มีความรุนแรงระดับสูงและเป็นพื้นที่ซึ่งเป็นหมุดหมายของความรุนแรงระลอกปี 2547 ที่ทำให้สายสัมพันธ์ระหว่างสองวัฒนธรรม คือ พุทธ-มุสลิม แยกห่างจากกัน แต่กิจกรรมที่

เกิดขึ้นในวันที่ 17 เป็นสักขีพยานว่าสายสัมพันธ์ระหว่างสอง
วัฒนธรรมกำลังได้รับการถักสานฟื้นฟูขึ้นมาใหม่

โต๊ะอิหม่ามในพื้นที่บอกว่า “รู้สึกเป็นเกียรติมาก ๆ ที่
ได้ต้อนรับพระ และภักษะผู้หญิง และภักษะทุก ๆ คน ด้วยความ
ตื่นเต้นดีใจพูดไม่ถูก มัสยิดของเราเล็ก ๆ เท่านั้นและไม่มี
สถานที่หรูหราสำหรับต้อนรับ”

ส่วนชาวพุทธที่เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนว่า “รู้สึกมีความหวังมากขึ้นที่ภาพความสัมพันธ์ดี ๆ ในอดีตกำลังจะคืนกลับมาที่บ้านของเรา”

ตลอดเส้นทาง “ปัน ปัน บุญ” นอกจากการแวะเยี่ยมเยียนผู้ป่วย และผู้สูงอายุแล้ว ยังได้เข้าร่วมทำบุญกฐินตามวัดต่าง ๆ ที่อยู่รายทาง ซึ่งในอำเภอปะนาเระนั้นมีวัดเก่าแก่ถึง 16 วัด แต่ด้วยข้อจำกัดในเรื่องเวลา คณะฯ จึงได้เข้าร่วมทำบุญกฐิน 6 วัด ขณะเดียวกันก็ได้แวะเยี่ยมมัสยิด 2 แห่งที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียง

จุดสุดท้ายของ กิจกรรมในครั้งนี้คือการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีวัฒนธรรมวัดเทพนิมิต ซึ่งมีพระเรวัต เป็นเจ้าอาวาส ผู้มีความสามารถในการเชื่อมต่อสายสัมพันธ์ระหว่างชาวพุทธ และชาวมุสลิมเป็นอย่างดี พระเรวัตเป็นพระที่ชาวมุสลิมในพื้นที่ให้ความเคารพนับถือและเรียกว่าอย่างให้เกียรติว่า “โต๊ะ” ด้วยท่านเป็นผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษามลายูถิ่น

ได้เป็นอย่างดียิ่งไม่มีผิดเพี้ยน และเป็นผู้ที่มีความเมตตาสูง
 ดังนั้น ในวัดของท่านจึงมีมุสลิมแวะเวียนเข้ามาเยี่ยมเยียนไม่
 ขาดสาย

สำหรับกิจกรรมการสานเสวนาเพื่อถอดบทเรียนการ
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนผ่านกิจกรรมฟื้นฟูความสัมพันธ์และ
 แลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อการก้าวข้ามร่องรอยประวัติศาสตร์

บาดแผลอันเกิดจากความรุนแรงที่เกิดขึ้นมายาวนานกว่า 16 ปี และทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่เคยติดกันนั้นห่างเหิน และไม่ไปมาหาสู่กันดังที่เคยเป็นมาในอดีตในวันต่อมา ซึ่งจัดขึ้นในห้องประชุม ฟาฏอณี โรงแรมซีเอส ปัตตานี ด้วยกระบวนการ Process Work นั้น ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่างประทับใจและอยากให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ผู้นำศาสนาอิสลามตำแหน่งกรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทยและรองประธานกรรมการอิสลามจังหวัดนราธิวาส นายอับดุลอาซิส เจ๊ะมามะ กล่าวว่า “เป็นโครงการที่ดีมาก ที่ต้องทำให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นนิมิตหมายที่ดีที่อาจารย์มาจัดกิจกรรมนี้และต้องขอบคุณมหาวิทยาลัย-

มหิดลด้วย ที่ให้อาจารย์มาทำงาน” ในขณะที่ พระภิกษุสงฆ์ ที่เข้าร่วมกิจกรรมสะท้อนว่า “ตั้งแต่เข้าร่วมงานกับมหิดลมาหลาย

ครั้ง ครึ่งนี้ถือว่าเป็นครั้งที่ประทับใจมากที่สุด และอยากให้ทำต่อไป”

ขณะที่ผู้เข้าร่วมท่านอื่น ๆ สะท้อนว่า “ประทับใจมาก เป็นแนวทางสันติภาพและความโอบอ้อมอารีที่ชัดเจน เห็นความทุ่มเทแรงกายแรงใจและความอ่อนน้อมถ่อมตนและ

ขอบคุณมหาวิทยาลัยมหิดลที่เห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนโครงการนี้

ข้อมูลสำหรับการติดต่อ

อาจารย์ ดร.พัทธธีรา นาคอุไรรัตน์ หัวหน้าโครงการ

โทร. 084-1484844 email: padtheera.nak@mahidol.edu

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล

999 อาคารปัญญาพิพัฒน์ ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล

จ.นครปฐม 73170 โทร. 02-4410813-5

คณะทำงาน

ดร.ชาญชัย ชัยสุขโกศล

นายภูมิอำมหัดนุร ภูโนะ

นางชาร์ิต้า ประสิทธิหิมะ

งานของเราและเพื่อน

กลุ่มถักทอสันติภาพ (กทส.)

สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา
Institute of Human Rights and Peace Studies

เมื่อก่อนบาบไม่เคยคุยกับเจ้าอาวาสเพราะไม่
รู้จัก และก็กลัว แต่พอได้มาคุยกันก็เข้าใจ
และเห็นว่าเราต้องร่วมมือกันและเราต้องทำ
กิจกรรมร่วมกัน
บาบอมุฮัมมัดซุวารี สาแล
๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑

มหาวิทยาลัยมหิดล
สถาบันสิทธิมนุษยชนและสันติศึกษา

สานเสวนาระหว่าง
ผู้นำศาสนาพุทธ-มุสลิมในพื้นที่ชายแดนใต้

กลุ่มถักทอสันติภาพ
(กทส.)

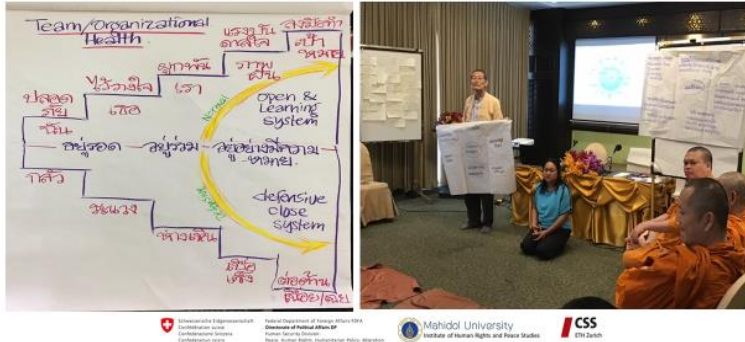

เครือข่ายศาสนาสัญจรสู่สุขภาวะ 5 มิติสู่สันติภาพ

กิจกรรมฝึกอบรมปฏิบัติการสร้างสุขภาวะใจ

วันที่ 24-25 สิงหาคม 2562

วิทยาการโดย รศ.ดร.นพ.นันทวัช สิริธีรวัช รพ.ศิริราช และ คุณสุมาลี โคกทอง กระบวนกรอิสระ

Center for International Engineering and Technology (CIET)

Faculty of Engineering, Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MACHU) Bangkok, Thailand

Mahachulalongkornrajavidyalaya University (MACHU) Institute of Human Rights and Peace Studies

CSS

มหาวิทยาลัยมหิดล มัญจาคะแห่พะไล

"ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัวเป็นที่สอง ประโยชน์ของเพื่อน
มนุษย์เป็นกิจที่หนึ่ง"

พิมพ์ที่: อิมเพรสปริ้นท์ต้ง.51/75 ซ.วิภาวดีรังสิต 66 ตลาดบางเขน

หลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210 โทร. 094-4465255

มหาวิทยาลัยมหิดล มีคุณอย่างไร

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยมหิดล